

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **E. A. M. H.**, zastoupen opatrovníkem Organizace pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti žalovanému: **Policie České republiky**, se sídlem Strojnická 27, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti opatrovníka Organizace pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, č. j. 10 Ca 98/2007 - 17,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, č. j. 10 Ca 98/2007 - 17, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 21. 6. 2007, č. j. 10 Ca 98/2007 - 17, byla žalobci z důvodu jeho neznámého pobytu ustanovena v řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu opatrovníkem Organizace pro pomoc uprchlíkům. Městský soud vyšel z toho, že v řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu (nevydání víza za účelem strpění pobytu na území České republiky) se žalobci nepodařilo doručit usnesení ze dne 14. 5. 2007, č. j. 10 Ca 98/2007 - 9, kterým byl vyzván k odstranění vad žaloby. Jelikož ze sdělení evidenčního odboru Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie vyplynulo, že žalobce byl dne 11. 4. 2007 repatriován z území České republiky a od uvedeného data není místo jeho pobytu známo, postupoval městský soud podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. a žalobci ustanovil opatrovníka.

Proti tomuto usnesení městského soudu podal ustanovený opatrovník (dále také „stěžovatel“) v zákonné lhůtě jménem žalobce kasační stížnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V kasační stížnosti stěžovatel namítal, že zákon

neumožňuje, aby jako občanské sdružení byl ustanoven opatrovníkem v řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu správního orgánu. Odkázal na konstantní judikaturu Ústavního soudu, jmenovitě na nálezh uveřejněný ve Sb. ÚS sv. 23 č. 97 s. 3, z něhož vyplývá, že ustanovení § 29 o. s. ř. musí být aplikováno vždy s ohledem na všechna ustanovení vztahující se k zastupování; mezi ně je s ohledem na ustanovení § 64 s. ř. s. třeba počítat i ustanovení § 35 s. ř. s. Pokud nelze určité osobě udělit plnou moc, a tato osoba tak nemůže mít v řízení postavení zástupce, pak nemůže postavení v řízení získat ani jako opatrovník na základě rozhodnutí soudu. Podle ustanovení § 35 odst. 5 s. ř. s. může být účastník řízení o žalobě ve věci mezinárodní ochrany zastoupen též právnickou osobou, vzniklou na základě zvláštního zákona, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům. Přestože s. ř. s. nedefinuje, co se rozumí pod pojmem „ve věci mezinárodní ochrany“, lze se domnívat, že jde o žaloby vyjmenované v ustanovení § 2 odst. 11 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu (nevydání víza za účelem strpění pobytu na území České republiky) však není řízením o žalobě ve věci mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 35 odst. 5 s. ř. s., a Organizace pro pomoc uprchlíkům proto není způsobilá vykonávat v takovém řízení funkci zástupce. Není tudíž ani možné, aby ji městský soud v předmětném řízení ustanovil opatrovníkem. Z odůvodnění napadeného usnesení ostatně není zřejmé ani to, z jakého důvodu považuje městský soud pobyt žalobce za neznámý, a jaké kroky učinil tento soud ke zjištění jeho pobytu. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2, 3 s. ř. s. v rozsahu a z důvodů uplatněných v kasační stížnosti, přičemž neshledal vady uvedené v odst. 3 tohoto ustanovení, k nimž by musel přihlížet z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud musí především uvést, že kasační stížnost podanou ustanoveným opatrovníkem formálně jménem žalobce posoudil, s ohledem na její obsah, jako kasační stížnost ustanoveného opatrovníka, nikoli jako kasační stížnost žalobce. Je tomu tak proto, že ustanovený opatrovník v kasační stížnosti zcela zjevně brojí proti tomu, že byl v dané věci ustanoven soudem k výkonu funkce opatrovníka. Není od věci také připomenout, že podaná kasační stížnost ustanoveného opatrovníka proti usnesení, jímž ho soud opatrovníkem ustanovil, není nepřijatelná (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2006, č. j. 7 As 18/2006 - 76, publikovaný pod č. 1008/2007 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). Není proto ani nutné, aby ustanovený opatrovník formálně jako stěžovatele označoval účastníka, jemuž byl jako opatrovník ustanoven.

Podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001, pokud neučiní jiná opatření, může předseda senátu ustanovit opatrovníka také účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat.

Stěžovatel v kasační stížnosti poukazuje na nález Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 27/2000, a dovozuje z něj vázanost soudu při výběru osoby opatrovníka „katalogem“ osob uvedených v § 35 s. ř. s.

V citovaném nálezu sice Ústavní soud zdůraznil začlenění § 29 o. s. ř. mezi ustanovení tohoto zákona upravující zastoupení účastníků, výslovně však k institutu ustanoveného opatrovníka vztáhl pouze § 31 o. s. ř., podle jehož odst. 1 má ustanovený zástupce (tedy i opatrovník) stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Je zjevné, že smyslem odkazu na § 31 o. s. ř. bylo především zdůraznění rozsahu povinností, jež ustanovenému opatrovníku při výkonu jeho funkce vznikají. Ústavní soud v tomto ohledu také uvedl, že „Funkce opatrovníka (...) nebyla zákonem stanovena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že má kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena proto, aby do důsledku hájila zájmy nepřítomného, což představuje m. j. studium spisu, podávání vyjádření a vedení celého sporu za nepřítomného tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce“.

Ústavní soud však v citovaném nálezu okruh osob, z něhož mohou soudy vybírat opatrovníky, vymezil pouze tak, že „opatrovníkem může být pouze osoba fyzická nebo právnická. Nic tedy nebrání soudu v tom, aby takové osobě jako opatrovníka ustanovil i obec, tj. právnickou osobu.“ Nijak tedy z okruhu potenciálních opatrovníků nevyloučil osoby neuvedené v § 24 až 27 o. s. ř., jež pro účely řízení před obecnými soudy upravují zastupování obdobně jako § 35 s. ř. s. Naopak výslovně připustil, že jako opatrovník v občanskoprávním řízení může vystupovat i právnická osoba - obec, přičemž se v takovém případě nejedná o výkon veřejné správy, ale o jednání obce coby právnické osoby v soukromoprávních vztazích.

Vzájemnou provázanost ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. s dalšími ustanoveními o. s. ř. a ustanoveními s. ř. s. upravujícími zastupování účastníků řízení, tedy nelze vykládat tak striktně, jak to v kasační stížnosti učinil stěžovatel. Bez dalšího by proto neměla být vyloučena možnost ustanovit v řízeních jako opatrovníka osobě s neznámým pobytem i právnickou osobu – občanské sdružení, bude-li to vzhledem ke konkrétním okolnostem vhodné, a nepůjde-li o řízení s takovým předmětem, jaký je předvídan v ustanovení § 35 odst. 3 až 5 s. ř. s. Nicméně s ohledem na to, že smyslem funkce opatrovníka je hájit zájmy účastníka řízení, nikoli usnadnění provádění procesních úkonů soudu, je soud vždy povinen zkoumat vhodnost ustanovení takové osoby opatrovníkem. Přitom by měl přihlídnout např. ke vztahu účastníka a potenciálního opatrovníka (např. předchozí poskytnutí právních služeb), pokud by mu byl ze soudního či správního spisu znám. Přestože by tedy bylo možné s ohledem na stávající judikaturu Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek ze dne 15. 11. 2007, č. j. 9 Aps 5/2007 - 63) přisvědčit stěžovateli v jeho vymezení věci mezinárodní ochrany, není skutečnost, že řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu správního orgánu do tohoto okruhu nepatří, relevantní pro rozhodování o podané kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud však musí poukázat i na to, že Ústavní soud v citovaném nálezu zároveň stanovil pro případy ustanovení opatrovníka podmínku souhlasu osoby s jejím ustanovením opatrovníkem. „V případě jejího nesouhlasu, což se projeví v podaném odvolání, nemůže odvolací soud potvrdit rozhodnutí soudu prvního stupně o jmenování

opatrovníka, neboť nemá pro to v žádném zákoně oporu. Listina v čl. 4 odst. 1 stanoví, že povinnosti mohou být ukládány pouze na základě zákona a v jeho mezích.“

V tomto smyslu pak je třeba interpretovat podání kasační stížnosti proti usnesení městského soudu jako vyjádření nesouhlasu ustanoveného opatrovníka. Ze spisu městského soudu přitom nevyplývá, že by stěžovatel měl jinou možnost se k ustanovení opatrovníkem vyjádřit. Přitom lze poznamenat, že postup, kdy by si soud vyžádal od osoby, která jako opatrovník přichází v úvahu, její stanovisko k ustanovení opatrovníkem předem, by byl z hlediska hospodárnosti řízení podstatně účelnější, neboť by tak mohlo odpadnout řízení o případné kasační stížnosti opatrovníka, jíž by až následně musel vyjadřovat svůj nesouhlas se svým ustanovením.

Nejvyšší správní soud vycházel při svém rozhodování z právních názorů vyslovených v obdobné věci jiným senátem tohoto soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2008, č. j. 1 As 34/2007 - 48, www.nssoud.cz).

Jestliže tedy stěžovatel měl poprvé možnost, až v kasační stížnosti vyjádřit svůj nesouhlas s tím, aby byl žalobci ustanoven opatrovníkem, nelze než projev jeho vůle respektovat, a proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. napadené usnesení zrušil a podle odst. 2 citovaného ustanovení vyslovil, že se věc vrací městskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti bez jednání, protože mu zákon takový postup umožňuje v ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. je městský soud názorem vysloveným v tomto rozsudku vázán.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně
senátu

